

Jardins Artigas. Bridge of the Arches over the Llobregat river

Jardins Artigas Pont dels Arcs sobre el riu Llobregat

La Pobla de Lillet: el jardí secret de Gaudí

Tate Cabré

coupDefouet. La Pobla de Lillet

La Pobla de Lillet és un municipi de la comarca prepirinenca del Berguedà que actualment té 1.558 habitants. L'any 1904, en plena efervescència industrial a tota la vall del Llobregat, s'hi van projectar els Jardins de Can Artigas juntament amb un xalet-refugi proper, a la Serra del Catllaràs, totes dues obres atribuïdes a Gaudí.

Els jardins, de propietat particular, van estar abandonats durant una cinquantena d'anys i per aquest motiu, i pel fet que l'indret on són no era gaire accessible, van restar oblidats. A més, l'absència de documentació que en confirmés

l'autoria feia que no fos tingut en consideració dins l'obra gaudiniana. Per altra banda, el Xalet de Catllaràs va ser reformat als anys vuitanta amb un criteri discutible, que li ha fet

La Càtedra ha reconstruït una hipòtesi plausible que atorgaria l'autoria dels jardins a Gaudí.

perdre tots els trets decoratius. De totes maneres, des de l'any 1991 la Reial Càtedra Gaudí va començar a treballar en la investigació de les dues obres i després en el projecte de rehabilitació dels jardins. La Càtedra ha reconstruït una hipòtesi plausible que atorgaria l'autoria dels jardins a Gaudí, contribuint que avui dia siguin un dels punts d'interès arquitectònic i artístic

més visitats de la comarca del Berguedà. Per bé que estèticament sembla haver-hi algunes similituds amb el Park Güell, els Jardins Artigas scrien l'únic jardí humit projectat pel gran arquitecte català.

© Luis Corals, BARRIOZ

Antoni Gaudí, 1900-1912.
Park Güell, Barcelona

14 SINGULAR

The Staircase Bridge
El Pont de l'Escala

© Miquel Badia, IMPUDV

El Xalet de Catllaràs. Archive photograph

El Xalet de Catllaràs. Foto d'arxiu

© Jaume Espinet, Institut Amatller d'Art Hispànic

Un encàrrec d'Eusebi Güell

A principis del segle xx s'instal·lava a Castellar de n'Hug, a la capçalera del Llobregat, la primera empresa fabricant de ciment pòrtland de tot l'Estat espanyol: l'Asland, una companyia participada majoritàriament per l'empresari Eusebi Güell i Bacigalupi. Durant la construcció de la fàbrica (1901-1904), van néixer tota una sèrie de serveis al seu voltant, com ara les mines de carbó a la Serra del Catllaràs, que havien de proveir els forns d'Asland que fabricarien el ciment pòrtland. Sembla ser que el comte Güell va encarregar a Gaudí el projecte d'un xalet al Catllaràs per allotjar els enginyers i facultatius encarregats d'obrir i explotar les mines de carbó.

Aires del Park Güell

Per visitar el lloc on havia d'anar el xalet, Antoni Gaudí es va allotjar a la Pobla de Lillet, a casa de la família d'empresaris tèxtils Artigas. Durant els dos dies que Gaudí va passar a la Pobla, els Artigas haurien expressat la seva il·lusió per tenir un jardí al darrere de la seva fàbrica. L'arquitecte, com a agraïment a l'hospitalitat de la família, hauria fet un esbós d'un jardí fantasiós i exuberant. D'aquest esbós en sorgirien eventualment els Jardins Artigas.

Cal tenir en compte que l'any 1905 Gaudí ja treballava en la construcció del Park Güell, i així l'esbós del jardí que l'arquitecte hauria realitzat podria estar clarament inspirat en el famós parc barceloní. Sembla ser que el mateix Gaudí, en tornar a Barcelona amb el projecte del xalet de Catllaràs

acabat, va enviar a la Pobla de Lillet dos paletes de l'obra del Park Güell perquè comencessin les obres de construcció del jardí que havia dibuixat.

Un entorn salvatge

L'indret on es van construir els Jardins de Can Artigas, anomenat el Clot del Moro, està conformat per una orografia espectacular de grans tallants de roca travessats pel Llobregat, un entorn salvatge amb abundant vegetació autòctona. Les estructures arquitectòniques semblen calcades a les del Park Güell, però els materials amb què es va construir el jardí són els propis de la zona de muntanya prepirinenca on es troba situada la Pobla de Lillet: la llosa, la pedra tosca, el còdol de riu i la marga, acompanyats pel ciment pòrtland amb el qual es van construir les baranes i els murals naturalístics del jardí.

A més del riu Llobregat, que travessa els jardins en un curs pedregós, trobem tot de fonts que sorgeixen dels brolladors d'aigua natural que alimenten el Llobregat. Aquestes fonts, que Gaudí s'hauria limitat a decorar per convertir-les així en fonts figurades, tenen noms com ara la Cascada, la Font del Bou, la Font del Lleó i la Font de la Gruta. Per unir les dues vessants del riu es va concebre el Pont d'Escala i el Pont dels Arcs, i finalment, la Glorieta enlairada en un pronunciat tallant de roca: el mirador que presideix tot el conjunt.

També s'hi observen símbols com els dels quatre Evangelistes: la figura de Sant Joan que, majestuosa, vigila els jardins des del costat de la Glorieta, el bou de Sant Lluç i el lleó de Sant Marc. L'àngel de Sant Mateu, que originàriament era dins la cascada, actualment no es troba reproduït. Altres figuracions simbòliques són les serps que protegeixen l'única entrada que es va projectar per accedir als jardins, i les figures antropomòrfiques d'un home i una dona.

Oficina de turisme de la Pobla de Lillet
tur.lillet@diba.es

Despite obvious differences in materials and humid environment with Park Güell (left), some similarities would lead to give credit to Gaudí's authorship of Jardins Artigas (right)

Malgrat les diferències òbvies en materials i humitat de l'entorn amb el Park Güell, (esquerra) algunes similituds ajudarien a donar crèdit a l'autoria de Gaudí dels Jardins Artigas (dreta)

© IMPUDV

© IMPUDV

La Pobla de Lillet: Gaudí's secret garden

Tate Cabré

coupDefouet. La Pobla de Lillet

La Pobla de Lillet is a small town of just 1,558 inhabitants, nestled in the pre-Pyrenean foothills of Berguedà. In 1904, when the Llobregat valley was in full industrial expansion, the Gardens of Can Artigas came into being, along with a nearby chalet-cum-refuge in the Serra del Catllaràs mountains, with both works now attributed to Antoni Gaudí.

Abandoned for fifty years, in an isolated and fairly inaccessible location, the privately owned gardens were forgotten. Moreover, a lack of documentation led few to suspect that it might have been designed by Gaudí. In contrast, the Xalet de Catllaràs was reformed in the eighties, but using dubious criteria that resulted in the loss of all of its decorative features. Since 1991, however, the *Reial Càtedra Gaudí* has

The Reial Càtedra Gaudí has produced a plausible hypothesis that attributes the authorship of the gardens to Gaudí

been researching the two works, and has produced a plausible hypothesis that would attribute the authorship of the gardens to Gaudí. It has also been restoring the gardens, helping to convert them into one of the most visited sites of architectural and artistic interest in the Berguedà county. Even though there would be some aesthetic similarities with Park Güell, in Barcelona, the Jardins Artigas are located in a much wetter climate, and would be the only gardens of humid vegetation designed by the great Catalan architect.

A commission of Eusebi Güell

At the beginning of the 20th century in Castellar de N'Hug, at the source of the Llobregat river, the first Portland cement manufacturing company in Spain was established: Asland, a company whose main shareholder was the famous businessman Eusebi Güell i Bacigalupí. The construction of the factory, between 1901 and 1904, spawned a whole series of new services and

industries in the area, such as the coalmines in the Serra del Catllaràs, which had to supply the fuel for the Asland furnaces. It appears that Gaudí was commissioned by Count Güell to design the chalet in the Catllaràs hills, which was to house the engineers and technicians responsible for opening and operating the coalmines.

Airs of Park Güell

In order to visit the site for the chalet, Gaudí stayed in Castellar, in the home of the Artigas family of textile industrialists. During the two days that the architect spent in the town, the Artigas family would have expressed their desire to have a garden landscaped behind their factory. Gaudí, as a sign of gratitude for the family's hospitality, would have drawn up a sketch of a fantastic and exuberant gardens. From this sketch, the Jardins Artigas eventually would take shape.

Of course, Gaudí was already working on the construction of Park Güell in 1905, so that the sketch of the Artigas gardens could have been clearly inspired by the famous Barcelona park. It seems that Gaudí, on returning to Barcelona after completing the project for the Xalet de Catllaràs, sent two labourers from the Park Güell site to La Pobla de Lillet, in order to start work on the gardens he had sketched.

A wild setting

The spot where the Jardins Artigas were built, called the Clot del Moro (the Moor's Hollow), is set against a spectacular formation of large cuts of rock, crossed by the Llobregat river. It is a wild setting, with abundant native vegetation. The architectural structures seem to imitate those of Park Güell, but the materials used in the garden's construction are from the local, pre-Pyrenean mountains: the slate, the rough stone, the pebbles from the river and the riverbank, accompanied by the Portland cement with which the railings and naturalistic murals of the gardens were built.

As well as the Llobregat river, which crosses the gardens along a stony course, there are a whole series of fountains that emerge from the freshwater springs that nourish the Llobregat. These springs, which Gaudí would have decorated and converted into figurative fountains, have names such as Cascada (the Waterfall), Font del Bou (the Ox Spring), Font del Lleó (the Lion Spring) and the Font de la Gruta (the Grotto Spring). To cross the river, two bridges were built, the Pont d'Escala (the Staircase Bridge) and the Pont dels Arcs (Bridge of the Arches). And finally, a summer house elevated over a protruding rock cliff: the viewpoint that overlooks the whole gardens.

A series of symbolic figures are also to be seen in the gardens, such as those of the four Evangelists: the Eagle of St. John, which majestically guards the garden on the side of the summer house, the Ox of St. Luke and the Lion of St. Mark. The angel of St. Matthew, which originally formed part of the waterfall, is no longer visible, and has not been reproduced. Other figures include the snakes that protect the only entrance that was designed for the gardens, and the anthropomorphic figures of a man and a woman. ●

Bureau for tourism, La Pobla de Lillet
tur.lillet@diba.es

Anthropomorphic figure guarding the bridge
Figura antropomòrfica guardant el pont

© Miquel Baeza, IBERDROLA